

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România și străinătate:
Pe un an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŪ L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriă garmondū 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

Nr. 15.

Mercuri, 21 Ianuaru (2) Februaru.

1887.

Brașovū, 20 Ianuaru 1887.

Din Viena, unde se ținură conferințele miniștrilor austro-ungari, sosesc scrieri posomorite. Nici în marele consiliu de Duminecă, presădat de Maiestatea Sa, nu s'au putut înțelege Austriacii cu Ungurii asupra chestiunilor pendente ale pactului. Numai între ministrul honveților și între colegii săi dela resorturile de război din Viena decurg stăruirile mai netedă, până la punctul delicat al acoperirii cheltueților militare, care depinde dela votul parlamentarilor.

În memoriul consiliu de miniștri se se fi discutat și chestiunea acoperirii cheltueților, ce le pretinde organizarea glotelor, precum și completarea unor cumpărări mai dinainte ordonate pentru armată. Se asigură, că pentru încuviințarea sumelor recerute vor fi convocate delegațiunile încă în luna lui Martie a anului curent, decât până atunci nu se va mai limpezi situațiunea politică turburată și amenințată de astăzi.

Destul de triste sunt de prospectele ce i se deschid statului ungar tocmai în momentul, când i se impune cu o imperioasă necesitate alternativă, ca s'eu se și reguleze finanțele s'eu se se declare insolubil.

Șeful opozițiunii moderate, contele Apponyi, și-a ales bine momentul spre a critica într'adunare a opozițiunii moderate din Ungaria de sud, ținută Duminecă trecută în Timișoara, programa financiară a cabinetului Tisza.

Acosta programă, duse Apponyi, culminază, cum se pare, în asigurarea d-lui Tisza, care duse: „am majoritatea, prin urmare rămân la putere“.

O asemenea stare de lucruri nu prea servește spre onoare majorității. Bine că guvernul a vorbit în cursul dezbaterii budgetare de economii, de o exploatare mai intensă a dărilor de consum, der, adaugă Apponyi, toate acestea nu se pot lua în serios, pe cât timp guvernul se gândesce la cheltuieli de lux, cum este continuarea clădirii parlamentului, cu toate neajunsurile financiare de azi, apoi mărirea cheltuielilor prin acordarea de pensii miniștrilor și fișpanilor și prin crearea posturilor de secretari ai fișpanilor.

În ceea ce privește negocierile pentru încheierea pactului cu Austria, conducătorul opozițiunii moderate e de părere, că guvernul nu are în vedere marele interes al statului ungar de ași pute câștiga o basă sigură pentru regularea finanelor sale.

Acosta basă, crede Apponyi, numai atunci se va pute câștiga, decât guvernul nu se va îndatora a susține teritoriul comun de consum înainte de a i se fi dat garanții, că va pute csecuta reforma dărilor indirecte și mai ales a dărilor pe spirt în înțelegere cu Austria, der așa cum pretinde situațiunea financiară a Ungariei.

Cu multă agerime combăt Apponyi mai departe afirmarea ministrului-președinte, „că densul a redicat vedea și puterea statului ungar în afără și în întru.“

E adevărat, duse el, că Ungaria posedă azi mai mare greutate, decât ori și când după desastrul dela Mohaci, der acesta este a se mulțami operei „înțeleptului Deak“, căreia Tisza i s'a împotrivit la început, er mai târziu n'a știut s'eu desvolte mai departe.

Der ore azi e mai mare greutatea Ungariei decât pe timpul guvernului deakiste? Însemnă ore noua direcțiune a politicii noastre esteriore: alianța celor trei împărăți, o creștere a influenței unghuresci? Nu se manifestă tocmai acum slăbiciunea guvernului în chestiunea pactului?

Și în întru, fuainta-t'a ore țera în admi-

nistrațiune și justițiune sa și pe drumul ideilor și al reformelor sănătoșe? Nici vorbă. Pentru aceea îns sub guvernul de azi și-a ajuns punctul de culmiatiune în înjosirea tuturor organelor statului de a servi scopurilor dominațiunii unei partide.

Justițiune este neglijată și stagnază; viața publică cade în apatiă, căci orice manifestare ce nu convine partidei domitoare, este suprimată printr'o sistematică prigonire. De pe băncile miniștrilor n'auzim decât polemice neînsemnate și glume mai puțin s'eu mai mult succese. Corupțiunea și servilismul, ce se lățesc în societate, le descriu chiar și Tiszaștii în colorile cele mai întunecate.

Față cu asemenea fapte Apponyi declară laudăroșile ministrului-președinte de o amăgire optică, căci crescând puterea lui și a partidei sale, el crede că s'a redicat puterea și vedea țării.

Noi îns — încheiă Apponyi — nu înțelegem misiunea și vedea statului așa, ca pentru împlinirea celei dintăiu și întărirea celei din urmă, un bărbat de stat, s'eu o partidă se pură genunchele pe gatu vieții constituționale a națiunii.

Cuvintele aceste cuprind o gravă și serioasă admonițiune, numai se nu fi resunat și de astădată în pustie.

Corespondință din România.

București, în 16 Ianuaru v. 1887.

Afacerile noastre politice interne sunt foarte incurcate, cât pentru cele esterne nu știu ce se mai dă.

Incurcăturile rășăritene și apusene apasă foarte greu atmosfera politicii noastre esteriore. Noi, cari stăm pe câmpul de acțiune al certelor rășăritene, suntem cu atât mai îngrijiați, cu cât în negura diplomației moderne nu mai putem distinge pe amici de inimi.

Îngrijirea a început deja a se arăta chiar și pe fruntea guvernului. Acosta e urmarea când un mic popor se aruncă pe mult în brațele unuia mai mare și mai tare.

Convențiunile comerciale de încheiat ne incurcă și mai mult situațiunea. Criza financiară, azi generală în Europa intră, la noi din lipsa de industrie și de comerț este mai greu simțită, dovadă creșterea agiului și stagnarea totală a afacerilor comerciale.

Constată un lucru îns: — războiul vamal, cel purtat cu vecinii nostri Austro-Ungari, are urmări cu mult mai slabe decât acele de cari ne temem noi.

Răul acesta l'am mai pute suferi, der ceea ce nu pre putem suferi este păcatul politicii noastre interne, care chiar acum se răsună.

Țera este nemulțumită ca niciodată și nemulțumirea acesta a pătruns deja toate straturile societății. Dovadă că opiniunea publică, care la noi nu pre era desvoltată, a început a se mișca, condamnând faptele rele ale guvernului.

În Camere interpelețiunile curg mereu și este bine cunoscut, că guvernul cel mai interpeleat nu este cel mai bun; căci interpelețiunea este o armă cu două tăisuri, ea rănesce mai rău pe mânuitor decât n'are temei.

Până azi cel rănit este guvernul, dovadă că se urată de interpeleții temeinice.

Temeinicia lor a fost mai tare dovedită chiar și de guvern, care a încercat a le opri, chiar cu prețul „călcării constituției“. Acosta opinie nu a succed pe deplin, căci după cum bine știți, guvernul a fost silit a se pocă și a le da liber curs imediat după vacanțele sfintelor sărbători.

Răndul interpelețiilor s'a deschis, în ședința Camerei din 12 (24) Ianuaru, de cătră d-l N. Fleva, fost primar al capitalei și fost membru fruntaș al partidului dela guvern, de care s'a rupt după 20 de ani de luptă frățescă, vedându-l că și părăsesce principiile „liberale naționale“ și degenerază la nivelul de „colectivitate“.

Obiectul au fost ultimele alegeri comunale, cari cu privire la libertatea lor au trecut nu numai pe ale d-lui C. Tisza, der chiar și pe ale lui Midhat-Pașa.

Domnul N. Fleva, un vechiu deputat și escentu orator, ș'a început vorbirea cu cuvintele: „Obiectul interpelețiunii mele nu privește un fapt izolat, ci tnt întreg sistem de administrațiune“. Continuând spuse, că d-sa s'a despărțit de liberalii dela putere, cari se numesc pe sine „colectivști“, din cauză că aceștia degenerând au ajuns d'a subordina cele mai vitale interese ale țării intereselor politicii de partid. Pentru acest scop secretul votului a fost violat, în mod cel mai urit și rezultatul au fost vrsări de sange la Botoșani, la Turnu-Severin și în alte locuri; er rezultat final, pe lângă învingerea guvernului, a mai fost și umplerea aresturilor cu liberi cetățeni în cinc oraș principale.

Vă cruți cu alte detalii, cari nu sunt nici frumoșe nici tolositoare, e dureros numai că au putut fi dovedite prin reproducerea de acte adevărate.

Mai bine era de rămăneam și noi cruțați de nefericită ședința a Camerei din 12 (24) Ianuaru an. c., în care d-l I. C. Brătianu ne-a dat o dovadă mai mult, cât de mult s'a schimbat. Răspunsul d-sale ar fi mai bine de l'am pute uita, căci el face să scadă valorea parlamentarismului nostru, care a stat pe o tréptă cu mult mai înaltă sub împrejurări mai grele ca cele de azi. Acum valorea parlamentarismului nostru decade din zi în zi, precum a decădut și partidul d-lui I. C. Brătianu.

Tot ce a fost mare și românesc în acel partid, odată atât de ales și nobil, a eșit din el. Anteu Kogălniceanu și C. A. Rosetti, întemeiatorii partidului democratic în România, apoi Dim. Brătianu, N. Ionescu și toți, der toți bătrâni, cari au întemeiat România de azi.

Astăzi d-l I. C. Brătianu este încungiurat aproape numai de neofiti și de acei omeni fără principii, fără valoare intelectuală și morală, pe cari atât de bine i-a caracterizat d-l M. Kogălniceanu numindu-i „zestrea guvernamentală“. Acești omeni sunt foarte departe de a simți „românesce“, ba cei mai mulți sunt atât de străini simțirii românesce, care a clădit statul nostru, încât nici n'au trecut prin antea generațiune a dragostei de brazdă. Și mă dore inima, că trebuie să mărturisesc, că aceste spirite speculante străine conduc azi pe d-l I. C. Brătianu, bărbat care odinioară era atât de mult stimat și iubit de toți Românii.

A doua interpelețiune a fost a d-lui T. Maiorescu, asupra devastărilor făcute în ziua de 5 Septembrie anul trecut la redacțiunile ziarelor „Epoca“, „România“ și „L'Indépendance Roumaine“

Tota lumea cunoșce aici natura acestor devastări. Se dăce — și nu fără temei, că ele au fost inscenate de poliția. Cel puțin faptul, că au putut fi continuate timp de aproape trei ore întregi, în centrul capitalei, fără ca poliția să încerce a-le opri, dă privilegiu la întemeiate bănueli. Poliția noastră nu e tocmai rea, der când o poliția nu știe înfrana o bandă de 60—100 de omeni, gunoiul capitalei, cari dău în amea mare, în centrul Bucureștilor, face gălăgie și comite crime timp de trei ore întregi, o astfel de poliția își pierde dreptul de a mai fi numită bună. Pe lângă acesta ea prin nepăsarea ei ne-a sguduit în credința ce o avem, că administrațiunea noastră ne știe garanta siguranța publică.

Pentru prestigiul statului român față cu străinii, dl Maiorescu avea tot dreptatea a face interpelearea sa, cu atât mai vrtos, că guvernul în timp de aproape 5 luni n'a găsit cu cale a pedepsi pe cei vinovați, nici a-i stigmatiza măcar.

Ședința Camerei a fost sărbătorască. Logia diplomaților a fost bine cercetată, asemenea tribuna dărilor, în care se aflau peste 60 de dame, fruntea societății Bucureștene. Celelalte tribune și galerii erau cu totul îndesuite. Ca vechiu parlamentar român pot să vă spun, că mai rar se întâmplă la noi ca o ședință să fiă mai bine cercetată.

Domnul Maiorescu a fost mai calm și mai academic ca totdeauna în desvoltarea interpeleției sale, care ca formă oratorică a fost sublimă.

Dezbaterile au fost purtate din partea minorității cu mult tact și decență parlamentară; despre majoritate, o spun cu durere ne pot dice același lucru, cu toate că doi ministri se împărtașiră la discuțiune — d-l I. C. Brătianu și d-l E. Stătescu.

Moțiunea propusă de d. Maiorescu, care în blânda formă cu care a fost redactată, pare a fi intenționată mai mult a dovedi față cu lumea străină, că totuși nu suntem barbari, deși se comit în capitala noastră astfel de lucruri, fu respinsă de majoritatea camerei.

Destul de rău. Se vede că majoritatea nu a înțeles-o. Greșala s'a comis, ea cade în contul guvernului, care a cerut votul în contra moțiunii, dovădindu cu acesta indirect, că în România se pot comite crime chiar și în ziua mare, rămânând nepepsite.

Acăsta este morala votului de ieri. Ca să fi bine înțelesă, etă moțiunea d-lui Maiorescu: *Camera, regretând devastările comise în ziua de 5 Septembrie 1886 la redacțiile unor ziare din capitală, trece la ordinea zilei.*

Aceste devastări, precum bine știți, au constă în ferestri sparte și mobile stricate, catastive și alte cărți rupte și aruncate pe ferestri, isprăvind greul muncii cu țăriști bătuți. Un vandalism, care a întunecat simpatica figură a d-lui prim-ministru, disgustând lumea, chiar în cele mai sincere momente de durere pentru asasinatul îndreptat asupra acestui distins patriot.

După cum vedeți, este rău servit d-l I. C. Brătianu!

Răspunsul d-lui I. C. Brătianu a fost foarte slab, d-sa s'a perdat în mărirea faptelor partidului liberal, spunând între altele și nostimada, că de nu lupta partidul numit, d-lui Maiorescu nu era adică ceea ce este, ci poate un dascăl ori vr'un popă la săt. O voce de pe banca ministerială a mai adăugat cuvintele: „în Transilvania“, ceea ce a făcut pe un domn deputat din opoziția să replice: „cuvântul de Transilvania n'a putut eși decât din gură grecăscă ori bulgărească!“

Și a ghicit-o omul, ceea ce nu era greu, căci în camera d-lui Brătianu sunt foarte mulți străini, cari nu ascundă nicidecum ura loră către Transilvăneni. Dealtmintrelea ura acăsta, nu știu comandată e de sus, ori alta să fiă cauza, destul că eu ca om bătrân nu mi aduc aminte să fi fost vreodată la noi atât de lăși ca în timpul de față. *Elementul străin adus la putere o propagă cu mult zel. Este bine ca acest lucru să se știe și la d-văstră peste munți!*

Ședința din 14 (26) l. c. a fost una din cele mai furtunoase din câte s'au vădut vreodată în Camera noastră. Furtuna s'a rădicat îndată la începutul ședinții, în urma împărtașirii, că N. Fleva a fost rănit în duel de un d. ministru în dimineața acelei zile. Furtuna a durat până la sfârșitul ședinței fiind continuu nutrită de majoritate.

Tristă cameră ș'a ales d. I. C. Brătianu!

Bărbatul acesta incungiurându-se mai ales de omeni, cari înțeleg patriotismul în a se căpătu pe ei înșiși, ș'a perdat mult din popularitatea sa. Rău de tot, căci vor trece câte vécuri până șce în România se va mai face un om atât de popular. Cu puterea acăsta în mână d. Ionu Brătianu putea să clădească viitorul statului român, reformând multe ce sunt de reformat la noi. În locul acestor reforme s'au deslănțuit patimele aducându-se la suprafața ființe problematice, tolerându-se abuzul, slăbindu-se mai de tot

patriotismul, care acum este înlocuit cu chivernisela, generalizându-se setea de înavățire „peste noapte“ sub masca acțiunii patriotice.

În locul științei și a onestității, adică are trecere șiretlicul și mișelia, în locul împlinirii datoriei linguiștea și minciuna, în locul patriotismului jertfitor destrăbălarea risipitoare, în loc de unire și iubire ură și discordia, în loc de sprijinire persecuția, în loc de muncă onestă, care se te ridică, protecționismul demoralizator.

La decăderea acăsta d. I. C. Brătianu nu este direct vinovat, ci indirect fiind rău servit de amicii problematici ai d-sale.

Nu este oare dovadă de decadență și faptul, că mișcarea noastră literară nu a fost atât de săracă. precum este adică, nici prin anii 57—65, când eram la începutul formațiunii noastre de stat și foarte săraci de bărbai cu învățatură?

Atunci aveam cel puțin idealuri, adică nu mai sunt nici acestea; atunci progresam, adică stăm pe loc, ba se pare că dăm îndărăt în timpurile de tristă memorie.

Este amar adevărul, dăr trebuie să se știe, câte se va afla cineva care să ne strige energic „unde v'educeți?“ ca să ne trezim.

Ne-am pre stricat moravurile bune, ce le avuserăm din bătrâni. Și știți de ce? S'a împrăștiat disprețul între noi!

De ne mai pote mântui ceva, este instrucțiunea reformată și ridicată și proiectul acestei reforme zace între dosarele camerei, căci, după cum se vorbește, d-l I. C. Brătianu nu are curajul să-l pună la ordinea zilei.

Nici atâta urmă nu rămâne

Visita regelui Milan la regele Carol.

Știrea despre o apropiată vizită ce o va face regele Milan al Serbiei la Curtea din Bucuresci se confirmă din parte autoritativă și, după cum se știe din Belgrad, a fost primită cu via multă în toate cercurile sârbesci.

Se lățește în genere credința, că raporturile cu România în urma războiului serbo-bulgar, în timpul căruia simpatia regatului învecinat ar fi inclinat mai mult spre principele Alexandru, n'ar mai fi așa de cordiale, precum s'au arătat atât de ostentativ cu ocaziunea vizitei regelui Carol în anul 1884. Vizita de acum a regelui Milan nu se pote considera nicidecum ca o contraviziție și prin urmare nici ca un act de simplă curtenire. Acest caracter l'a avut călătoria regelui Carol în anul 1884, căci încă în anul 1874 făcu regele Milan prima sa vizită în Bucuresci, pe care a repetit-o după aceea cu ocaziunea călătoriei sale la Ploesci la împăratul Alexandru II în timpul războiului rusoturec.

Apropiata călătorie se consideră în cercurile ce dau măsura ca un act eminent politic, care ar avé scopul să stabilească o procedură comună a ambelor regate într'un eventual conflict european și o atitudine conformă în cestiunea bulgară. Convorbirile începute au dovedit simțimentele cele mai amicale atât în cercurile Curților, cât și în cele guvernamentale ale celor două state vecine, și făcu să se sperze cu credință, că rezultatul importantei întrevederi va fi favorabil.

Pregătirile militare ale Serbiei.

Din Belgrad a primit „Pester Lloyd“ o corespondență, în care se spune că Serbia face întinse pregătiri militare și se grăbește cu reorganizarea armatei. La începutul lui Ianuarie au fost chemați la Belgrad toți divisionarii din interiorul țării și sub președința ministrului de război au debătut formarea nouelor cadre ce au să se creeze pentru a doua chemare și au stabilit dislocarea trupelor. Contrar anilor anteriori contingentul recruților s'a ridicat deja la 1 Decembrie așa că formarea nouelor cadre va începe deja în luna Februarie.

În același timp se va conchiama a doua chemare la exercițiu pe timp de 14 zile și se vor face aceste exerciții încă de două ori la primăveră, pentru ca omenii să se deprindă perfect cu noua pușcă. Întreaga oștire e înarmată deja cu pușca Mauser-Koka. S'au procurat cantități mari de proviziuni. Artileria a exerciat cu noile tunuri Bange; la aceste exerciții au luat parte toate rezervele artileriei. În turnătorii dela Kragujevac se crează din materialul de bronz al vechilor tuuri un parc de material de asediu. În fabrica de cartușe se făcu pe fiecare și 100,000 cartușe. Peste tot în atelierele dela Kragujevac domnesc o mare activitate.

Mai departe se va pune în lucrare un sistem de fortificații stabile pentru apărarea regatului și împrejurarea, că s'a decis fortificarea Kladovei la granița României, se comentază foarte mult, deoarece — dize corespondentul — acăsta nu pote fi îndreptat contra României. „Agenția Liberă“ însă ne-a adus știrea, că Kladova se fortifică tocmai de temă, ca nu cumva într'un eventual război România să ocupe ținutul Kladovei. Cercurile sârbesci dize că acăsta măsură e luată contra Rusiei, pentru cazul când acăsta ar intra în România, ca în 1877.

Conscrierea ambelor chemări s'a terminat complet și în viitor efectivul armatei sârbesci va număra 134.000 combatanți, cari însă abia în anul trecut au putut fi exerciați, și încă foarte defectuoși. Instrucțiunea oștirii lasă încă mult de dorit. Cheltuielile acestor pregătiri militare sunt mari. S'au trecut sumele disponibile ale diferitelor ministere la ministerul de război, așa că unele reforme se vor amâna; așa ministerul cultelor a trebuit să amâne crearea academiilor și pregătirile pentru înființarea unei universități. Numai ministerul comunicațiunii lucră grabnic la completarea rețelei căilor ferate din țară și face procurări extraordinare de vagoane pentru acestea stau în legătură cu înarmările de război.

SCRILE DILEI.

Foia oficială „Wiener Ztg.“ publică o provocare, ca cei obligați la glote, calificați pentru serviciul de oficer, să petiționeze fără întârziere la aceste posturi de oficer, către autoritatea politică cercuală din locul petiționarului. Se crede că deja în Februarie se vor desemna posturile de oficer la glote.

—x—

Sâmbătă a fost o întrunire în Viena a miniștrilor unguri cu miniștri de resort austriaci, căreia i-a urmat apoi o conferință comună sub președința contelui Kalnoky. Se atribuie mare însemnătate acestei întruniri și conerințe.

—x—

FOILETONU.

Istoria a cincii primăveri.

(După C. Rupp.)

L'amă așteptat cu dor — în urmă a sosit! Atătea speranțe frumoase, atătea planuri mari nutriam despre viitorul lui; multe, multe ore am petrecut așa în așteptare, oflând cu inima duioasă după densul.

În urmă, când nici n'am visat, a sosit. Da, a venit cu obrăzorii săi de roșă aducându-ne cu zimbirea sa raiul, pacea, binecuvântarea și iubirea. — Cine a fost el? Nimic mai mult, decât un mititel băiat, dăr care a fost destul de puternic, ca să ne prefacă căsuța în palat, intristarea în veselie, munca în fericire, și pre noi înșine în omeni voioși.

Noi îl guguliam. Ne siliam pe'n trecute să-i facem pe voiă, măcar-că nici nu ne înțelegea; nu știa el decât să doarmă, să plângă și să suridă. Nouă și atâta ni-a fost deajuns. În locul lui vorbiam noi, ne rugam asupra legănașului său, — și țeseam planuri despre viitorul lui.

Legănașul lui ni-a devenit, afară de părinți, și nouă cortul mărturie, aici ni s'a întărit credința, începur a ne lucra speranțele și ni s'a prefăcut în vot etern iubirea. Aici conveniam în fi-care zi, aici ne adunam, când mergeam de acasă, aici grăbiam decă sosiam de unde, aici ne petreceam cele mai multe și mai fericite ore din zi. Aici veniam numai să ne bucurăm, durerile ni le lăsam dincolo de prag.

Așa trecu primăvera dintău. După ce ne culegeam florile, de pe buzele copilașului acestuia, așteptam primul bobocel de roșă, primul glas, ce semănă a

vorbă. Voia să vorbească, dăr buzele i erau debile, limba grea, — dizea însă mult prin ochi săi prudenți, vorbitor. Noi îl înțelegeam.

Asupra noastră suridea ceriul, suridea întreaga natură, pe buzele părinților cocheta surisul fericirii, — și noi încă ne bucuram.

Primăvera a doua a sosit. Din mititelul nostru a devenit un pușor dragălaș, ce se târia pe pământ și a cărui balbutire plătea mai mult decât ori ce elocință. — Ruinele de tobe, fliscoi, zurgălaue, păpuși de gumă dedeau mărturie despre o putere distructivă, despre un mic tiran, înaintea căruia se închina fiecare locuitor al casei liniștite.

Așa e micul „Pubi“ a fost tiran! Oh, plăcut, ușor tirania!

Și noi trebuia să-i plătim dare scumpă, i-am plătit cu mărgăritarele lacrimelor de bucurie. El a fost destul de puternic a le cere, și plăcut fără sfârșit a le merita!

Pre toți ne cunoscă — numai una mai lipsea, — să ne chime după nume! O dorință cam timpurie dela noi.

A venit însă primăvera a treia. Acuma ne pronunța numele, ne cunoscă însușirile bune, ne știa spune ce vrea. Măna cu noi la o mesă, avea mâncările sale preferite, pocălul său micuț, din care numai el bea. Ne știa să-i umblăm în voiă, să ne jucăm cu el, căci altmintre se mânia. — Noi nu cutezam a-l conștra în contră. Ne temeam de mânia lui, ne temeam, că-i vom perde grația.

În tot locul era și el de față, toate trebuia să le vedă, căci decă se vedea ignorat, atâta se ruga, atâta plângea, până ce eram constrinși a-l primi și pe el în societate.

Căci așa de bună era el! Pe ziua de Crăciun a învățat rugăciunile. Cunoscea pe Isus, știa că e micuț ca și el, că iubesc copilașii și că le aduce daruri de Crăciun.

Cât de greu ni-a fost să așteptăm sera de Crăciun. Ne-am făcut era copii: mama, tata și noi toți.

Și „Pubi“ încă a așteptat cu dor, dăr nu știa de ce petrecem așa mult în săptămăna Crăciunului în odaia cea din urmă. Er noi simțiam înainte bucuria cerescă din sera cea săntă și bucuria mititelului, sufletul nostru se întorcea cu decenii îndărăt delectându-se în suvenir și uitându, că nu mai suntem copii.

Cu cât grijă le-am întocmit noi toate — nu ne-am uitat nici de carte cu icone. Tot ce am putut afla prin inventiositatea iubirei le-am grămădit laolaltă începând dela nucile aurite până la calul de lemn.

Dăr cum nu, când îl iubeam așa de mult pe micul āngerăș!

Când culegeam a patra oră vioarele, „Pubi“ și-a lăpedat cămășuța și s'a îmbrăcat în ciucuri. Timp purura memorabil în viața unui băiat! Cu cămășuța deodată și a desbrăcat și natura lărmitoare.

S'a făcut blând, cugetător, ascultător și docil. Știa să mediteze și nu era îndărătnic, îi plăceau ocupațiunile liniștite. Asculta ore întregi vorbele bătrânilor și în ochii lui albaștri se oglindea curatul lui suflet.

Ii plăceau mult povestile și doinele, fără de acelea nu pute adormi.

Ii plăceau cărțile. Toate hărțile din casă le umplea cu hieroglife, cari reprezentau magazinul inteligenței sale și de pe cari el pute să cetască și să vorbească.

Cu privire la împărțirea de posturi civile la suboficieri, cari și-au terminat serviciul militar, ministrul honveșimei a dat următoarea ordinațiune: Gagiștii honveși, anume temnicerii de stat major, sergenții majori de stat major, suboficierii supraveghiatori ai academiei Ludovica și măiestrii de artilerie n'au nici un drept de prioritate asupra posturilor din serviciul civil rezervate suboficierilor. Intr'aceea acei gagiști honveși, cari au primit deja un certificat pentru astfel de posturi îl păstrează pentru durata de timp asigurată prin lege. Acei suboficieri, cari servesc 12 ani activ, spre a obține un certificat pentru serviciul civil și doresc a fi numiți gagiști, se fac atenți că se caute a obține la timp certificate, deoarece în casu de întârziere își perd dreptul d'a pretinde certificate.

—x—

Școlile din Prejmeru, care au fost închise vr'o două luni din cauza tusei măgăresci, s'au deschis fiindu bôla stinsă.

—x—

Unu casu straniu i s'a prezentat unui notar publicu din Timișoara. În cancelaria lui apărură adecă doi țărani români dintr'o localitate învecinată, însoțiți de o frumușică țerancă. Acesta era soția unuia dintre cei doi țărani, care și vënduse nevasta celui altu țeranu amic al sêu și primise chiar o însemnată sumă dela acesta. Toți trei se nvoiseră și nu pretindeau nici mai multu nici mai puțin decât să le facă notarulu unu contractu de cumpărare. Notarul îi făcu să n'telégă că astfel de transacțiuni nu suntu afaceri comerciale permise.

—x—

Cum se întrebuințază sdrențele în Romanu, Moldova, de Jidani brutari, ne-o spune țiarulu localu „Romanulu“, care ține în redacțiunea sa o probă de tôte elementele din care Jidani hrănescu populațiunea sub forma de pâne. Nici patele, nici sdrențele, nici codelle de șorece nu lipsesc !!!

—x—

D. doctoru V. Bejanu, medicu primaru alu orfelinatului grigorianu, profesorul la școala de maternitate și alu facultății de medicină din Iași, și-a propusu să facă mai multe experiențe de hipnotismu. E pôte singurul din toți doctorii mai tineri, care se indeletnicește seriosu cu această interesantă branșă din medicină, branșă dezvoltată admirabilu prin experiențele celebrului doctoru Charcot la Parisu. D. doctoru Bejanu a ajunsu ca, cu o rară abilitate, să pôta adormi imediatu persoanele cele mai nervose, care se potu preta mai lesne la hipnotism; d. doctoru Bejanu dă adeseori experiențe la care convocă și persoane profane din societate; d-sa este distinsu doctoru specialistu ca mamosu, și unu bravu muncitoru, în tôte ramurile sciinței lui Hipocrates, scrie „Răsboiulu“.

—x—

Cetim în „Romanulu“: Amu reprodușu erî după țiarulu parisianu „Le Figaro“ notița privitoare la romanulu „Madame de Presmes“, scrisu de unulu din compatrioții noștri, care se ascunde sub pseudonimulu: Rodolphe de Vézelay. Țiarulu parisianu „Le Gaulois“, care ne sosește astăzi, anunțându aparițiunea volumulu țice: „Volumulu va face senzațiune; se află în elu povestirea unei aventuri misterioase pe care cei interesați au ascuns'o cu mare grijă, dér ai cărei actori suntu foarte bine cunoscuți. Acestu romanu cu totul modernu se va găsi în curându pe tôte mesele și'n mânele tuturor „femeilor frumose“. Țiarulu parisianu „Le Gilblas“, vorbindu de „Madame de Presmes“ de Rodolphe de

Era fără putință a nu-lu iubi, a nu-lu admira și a nu mulțami Ceriului, pentrucă ni l'a trimisă să ne îndulcescă orele amare.

A sositu și primăvera a cincea — carea apoi l'a și dusu. Când scia deja ceti fluidu și scia a se ruga atât de frumos, încatu credeam că ne va cere iertare dela Dumneșeu și pentru păcatele noastre, — când amu fi pututu bé cu paharul fericirea, vēdēndu înaintarea lui, atunci, oh, atunci s'a ruptu bobocelulu, și istoria a cinci primăveri, ecă-o terminată.

Mi-adacu aminte, intr'o sêră frigurosă de êrnă dăcea mititelulu în patu, bolnavu. În mână își ține carticica cu ilustrațiuni, lângă elu ședea maică-sa. Băiatulu se ruga să-i țice o doină. Maica îi țicea, dér nu gâcia pe care o voește. În fine o-a nimerit:

Nani nani copilașu
Dragulu mamei feciorașu,
Că mama te-a legăna
Și mama ți-a descânta.

Și mama totu cânta, ér la spatele copilașului stăte fiara: Diferitisulu. Intr'unu momentu nepăditu a luat în brațe sufletulu adormit și a fugit cu elu. Doina mamei totu mai suna:

Că mama te-a legăna,
Și mama ți-a descânta.

În casa noastră nu se mai aude doină, cu mititelulu a dispărutu și bucuria, numai durerea ni-a rămasu și frânturile de suvenire a câtorva ani.

Budapesta, 25 Ian. n. 1887.

P...

Vézelay, țice că este o carte pasionantă, în care scene bine alese din viața parisiană și descrise cu o mare putere de observațiune se urmăză una după alta. Vomu reveni și noi asupra cârței. Până atunci, felicitățiunile noastre d-lui Rodolphe de Vézelay pentru succesulu ce are lucrarea sa în lumea artistică parisiană.

—x—

Țigani, schiță istorică, lucrată pentru petrecere după mai mulți autori, de Iónu Popu Reteganulu, editura autorului. Blașiu 1887, tipografia seminarului gr. gat.

Revista catolică, apare în fiacare lună. Fasciculi XI și XII cuprind: 1) Sê creămă internate pe lângă preparandii. 2) Credința adevărată catolică e fericirea și îndestulirea omului (continuare și fine.) 3) Reuniunea învățătorilor români gr. cât. din Archidiaconatul Satu-Marelui, aparținătoare diecesei de Oradea-Mare. 4) Schiț din discursulu de primitiă, ținutu la primitiă o. d. Const. Lucaciu în Baia-mare la 21 Noemvre 1886. 5) Corespondențe. 6) O dare de sêmă. 7) Cronica contimporană. 8) Biserica cea nouă din Sisiesci. 9) Poșta Redacțiunei. Directorulu periodiculu: Dr. Vasiliu Lucaciu, Baia-mare, tipografia lui Mihailu Molnar 1886.

Der siebenbürgische Volksfreund, foiă de Duminecă pentru orașu și provinciă, editoru și redactoru responsabilu Franz Herfurth. Cuprinsulu fasciculu 1 din 1887: Nr. 1. Zum neuen Jahr. — Ist die Welt fertig? — Eine Notlüge II. — Bilder aus der Hauptstadt. Allerlei aus aller Welt. — Spruche und Splitter. — Rätsel. — Briefkasten. — Marktberichte. — Nr. 2. Der Herr, er führt die Seinen. — Was ist Volkstum? — Eine Notlüge II. Harteneck (Mit Bild). — Reinlichkeit? — Wiegenlied. — Luther-abend in Bistritz. — Scherze und Schwänke. — Allerlei aus aller Welt. — Sprüche und Splitter. — Rätsel. — Marktberichte.

Starea învățământului poporalu în comitatulu Bistrița-Năsăudu.

Inspectorulu regescu de școle Dr. Iuliu Havas arată starea învățământului poporalu din comitatulu Bistrița-Năsăudu în raportu cu naționalitățile. Resultatulu la care ajunge Havas este: Din comitatulu Bistrița-Năsăudu sunt obligati să cerceteze școala: 1114 (710) Maghiari, 2946 (2887) Germani și 6718 (6168) Români. Prin cifrele din parontese vrea să arete inspectorulu numărulu propriu alu naționalității, ér adausulu este compusu din cei cari s'au alăturatu la o naționalitate sêu alta. De faptu, dintre cei obligati, cerceteză școala: 96.45 Maghiari, 98.82 Germani și 75.33% Români. Așa dera primul locu îl ocupă Germanii, pe cari Havas i-ar recomanda ca modelu de imitațiune, decă ar sci, că în crescerea „patriotică“ a copiilor școlile nemțesci n'ar lăsa nimiculu de dorit.

Alu doilea locu îl ocupă Maghiarii, pe cari Havas îi află intr'o stare înfloritoare, și decă primăriile comunale ar desvolta destulă energiă intru stirpirea școlilor nepermise jidovesci, Maghiarii s'ar afla intr'o stare și mai înfloritoare. Atară de școlile de stat, școle cu limba de propunere maghiară nu se află în comitatulu acesta decât numai două: una maghiară-săsescă în comuna Zselyk, despre ai cărei locuitori susține că sunt Maghiari, cu inimă și sufletu ungurescu, numai câtu confesiunea le este luterană.

Despre locuitorii din comuna Zselyk se susține, că ar fi de origine Români, și Havas, ca să „combată“ această aserțiune, ne pune înainte numele altui Românu, pe fostulu conte din Bistrița, Huniadi Zselyk, dela care țice că își trag originea locuitorii acestei comae.

Ca dovédă ne spune că în această comună și aș se află mai multe familii cu numele de Huniade. Havas, vești-bine, că nu scie, orî nu vré să scie că Huniadenii încă au fostu de sânge curatu românescu. Dintre școlile nemaghiare se mai află o școlă cu limba de propunere maghiară în comuna Șontaléu (Sofalva) ai cărei locuitori constau și din Români, școala însă este de confesiunea ev. reformată.

Ultimulu locu pe terenulu învățământului poporalu îl ocupă în acestu comitat — după părerea inspectorulu de școle Havas — Românii, cari sunt reprezentati la școlă prin 76% gr. cat. și 73% gr. or. Școala o cerceteză Românii numai siliți. Se află însă și 7 școle românesci intru tôte corăspundătoare cerințelor legi, dinre cari abia la 1—2 ar mai fi ceva de dorit în privința cualificațiunei; între aceste 7 școle numără d. Havas și școala elementară grănițerăscă din Năsăudu.

Multe din școlile gr. cat. sunt foarte slabe, ér causa o arată Havas: de o parte în desăvșita sêraciă a poporului dela sate, ér de altă parte în tendința vicarului episcopescu gr.-cat. (Moisiu), de a cresce în aceste școle „Romanii după moda vechiă, cari se nu vrea să scie că și Românulu este cetățenu maghiaru, ci numai atata că e Românu, și încă Românu și nu Valahă.“

Și mai réu stau școlile gr. or. Causa o află Havas în sêraciă locuitorilor și în substituerea învățătorilor cu teologi.

Din totu raportulu nu respiră, decât dorințe și tendințe de maghiarizare, ară de naționalitate, invidiă în contra școlilor nemaghiare și êrăși ură în contra bărbăților noștri, cari se intereseză de instrucțiunea românescă a copiilor.

Băsești, 7 Ianuaru, 1887.

Domnule Redactor! Țiua de 5 Ianuaru st. n. a fostu o ț de sêrbătoare pentru micuții școlari din Băsești, și anume multu stimatulu domnu posesoru din locu și distinsulu bărbatu George Popu a donatu micuților școlari 16 sumane, 15 căciulu, 20 năframe și 20 părechi de încălțăminte. Împărțirea o-a făcutu d-sa în persoană la 3 ore după ameați în școlă înaintea mai multor locuitori din comună și a părinților. Școlarii au cântatu mai nainte câteva cântări, după cari a ținutu ilustrulu donatoru o vorbire pătrunțătoare desfășurându în ea mărêța sêrbătoare a nascerei Domnului care urmêță și pe care tôte creștinătatea o așteptă cu mare doru, amintind în ea nascerea, viața și iubirea cea Dumneșească, care o-a avutu cătră omeni și mai alesu cătră copii nevinovați și bun cum sunt și ei și care iubire o-a și sigilat cu mórtea sa pe cruce. Pêtrunsu fiind și d-sa de această ț mărêță vēdēndu mai încoio că ei frecventêță regulatu școala și că pe cum e informatu din partea bunului lor învățatoru acolo se pôrtă bine și se nisuescu a înainta pe cărarea cea adevărată însușindu-și cele bune, bunulu Dumneșeu i-a datu acelū indemn, ca pe ei să-i remunereze. A înbărbătat micuțele odrasle la purtare bună, la cea mai mare sîrguință în învățatură, asigurându-i, că de îi voru implini sfatul, de altă dată êră se va îngrijă să le facă țile plăcute ca acestă de aș.

După aceea a urmatu împărțirea darurilor, jându fiă-căruia, după cum s'a arătat că e lipsit. La împărțire s'au luat în considerațiune cei orfan și sêraci. Se vedea în ochii micuților bucuria când își primeau donurile.

Țiua acesta mărêță va rămâne neștersă din inima micuților școlari și și voru aduce aminte de ea câtu voru trăi atâtu ei câtu și părinții lor.

Bunătața inimei și-a arătat o multu stimatulu d-nu George Popu și cu Simionu Terheșiu, studentu de clasa I-mă gimnasială în Blașiu, care e sêrac și orfanu să trimițendu-i și lui daru de Crăciunu 5 fl. adecă cinc floreni. v. a.

Primescă și pe această cale generosulu donatoru în numele micuților școlari și a părinților lor cea mai fierbinte mulțamită. Țină-lu pronia divină mulți ani sănêtosu, spre bucuria scumpei familii și a întregi comune și spre bucuria scumpei noastre națiuni. Dea cerulu să se sporêscă numărulu astorfelu de hârbați distincți, căci prin astfelu de fapte arată că le zace la inimă înaintarea scumpei nostre națiuni. d.

Ultime scrii.

Berlinu, 30 Ianuaru. — Numirea d-lui locotenentulu generalu Veldy, discipulu favoritu alu mareșalulu de Moltke, ca guvernatoru alu Strassburgului este privită în sferile militare ca unu actu politicu foarte semnificativu în împrejurările actuale.

Belgradu, 30 Ianuaru. — Regele Milanu va pleca în curându la București. Visita ce regele Serbiei o va face regelui Românicu este privită în cercurile politice ca unu actu eminentu politicu, avēndu de scopu d'a hotărî o acțiune comună a acestor două țeri precum și rolulu fie-căreia în casulu unui conflictu europeanu provocatu de cestiunea bulgară.

SCRÎ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a Gaz. Trans.)

PESTA, 1 Februaru — Din incidentulu unei pertractări disciplinare la opera r., intendantulu Keglevich puse pe poliști să depărteze din sală pe deputatul Komjathy, care funcționa, ca apărătoru. Afacerea va ajunge pôte în ședința de aș a camerei în discuțiune.

VIENA, 1 Februaru. — După cum anunță țiarele, se așteptă convocarea delegațiunilor în luna Martie, în casu când până atunci nu se va lămură situațiunea.

DIVERSE.

O moștenire de 640 milioane. — Sub acestu titlu cetim în „Tablettes de Deux Chareutes“, următorea, ciudată istoriă: „În 1876, unu Francesu, numitu Thierry muri în Venetiă, după ce lăsă în depositulu băncei locale o sumă de 10 milioane, pe care nimeni nu o reclama de o camdată și care, sporită prin dobēndu, ajunse la unu capitalu însemnatu. Sub directoratulu lui Bonaparte, acesta primi ordinu d'a reclama fondurile ce aparțineau „supușilor francesci“, și în cele din urmă isbuti a le ridica și a le întrebuința în cheltuelile armatei. Acum, după trecere de două secole, Statulu francesu se află dér debitoru alu familiei Thierry cu suma cifrată, și fiind-că moștenitorii necontestabili îi reclamă, te-saurulu francesu va fi nevoit a i despăgubi. Calculându-se a um cifra la care se ridică în 1887 averea de 10 milioane din 1876, ajungem la colosala sumă de lei 640 milioane. Lucrul este fantastic!“

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu Dr. Aurel Mureșianu

Cursul la bursa de Viena din 29 Ianuarie st. n. 1887

Table with financial data for the Vienna market, including gold and silver prices, exchange rates, and interest rates.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 16 Ianuarie st. v. 1887.

Table with financial data for the Bucharest market, including exchange rates and interest rates.

Cursul pietei Brasov

din 1 Februarie st. n. 1887.

Table with financial data for the Brasov market, including exchange rates and interest rates.

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei“

se potu face cu inceperea dale 1 si 15 ale fiecarei luni, mai usor prin mandate postale.

Adresele ne rugam a ni se trimite exact aratandu-se si posta ultima.

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription prices for Austro-Ungary: 3 fl. for 3 months, 6 fl. for 6 months, 12 fl. for 1 year.

Pentru Romania si strainatate:

Table showing subscription prices for Romania and abroad: 10 franci for 3 months, 20 for 6 months, 40 for 1 year.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Tarifa anunturilor si insertiunilor.

Anunciuri in pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6

Pentru insertiuni si reclame pagina a III linia a fl. — cr 10.

Pentru repetiri se acorda urmatoarele rabate:

Table showing discounts for repeated advertisements: 10% for 3-4 days, 15% for 5-8 days, 20% for 9-11 days, 30% for 12-15 days, 40% for 16-20 days, 50% for more than 20 days.

Pentru anuntiuri ce se publica pe mai multe luni se facu in-voiri si reduceri si peste cele insemnate mai susu.

Avisu d-loru abonați!

Rugam pe d-nii abonați ca la renoirea prenumaratiunii se binevoiasca a scrie pe cuponulu mandatulu postalu si numerii de pe fasia sub care au primitu diarulu nostru pana acuma.

Domnii ce se aboneza din nou se binevoiasca a scrie adresa lamuritu si se arate si postultima.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

Mersulu trenurilor

Valabilu dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predealu-Budapesta si pe linia Teiusu-Aradu-Budapesta a calei ferate orientale de statu reg. ung.

Large table with train schedules for routes: Predealu-Budapesta, Budapesta-Predealu, Teiusu-Aradu-Budapesta, Budapesta-Aradu-Teiusu, Aradu-Timisora, Timisora-Aradu, Simeria (Piski) Petroșeni, and Petroșeni-Simeria (Piski). Includes train types and times.

Nota: Orele de nopte suntu cele dintre liniile grose.